

PUO YA KOPO YA TSHWARELO YA PHATLALATSA HO BASEBETSI BA JWALE BA SARS BA ILENG BA AMEHA HAMPE KE DIKETSO TSA SARS, MMOHO LE TSA MEKGA E MENG E ITSENG YA BORARO, KA 2014 - 2018

Tshwane, 11 Pudungwana 2022 - SARS e motlotlo ho tsebisa hore e phethetse motjha wa ka hare wa ditlhapiso le palo e itseng ya basebetsi ba yona ba jwale ba ileng ba ameha hampe ke diketsahalo tse etsahetseng ka nako ya ho hapuwa ha SARS pakeng tsa 2014 le 2018. Sena se latela kopo ya semmuso ya tshwarelo e ileng ya lebiswa ho basebetsi ba mehleng pejana bekeng ena.

Khomishenara Kieswetter, boemong ba SARS, o kopile tshwarelo ya phatlalatsa ka bopelonomi ho basebetsi bana ba jwale ka lebaka la diketso tsa mokgatlo ona le tseo o sa di etsang tse bakileng mathata a maholo le ho thefula ha bohloko maphelo a bona. SARS e itshola haholo ka bohloko bona le tshotleho eo e bo bakileng ho bona le ho malapa a bona ka lebaka la diketso tse itseng tse ileng tsa phethahatswa ke SARS ka nako ena.

Ho phethelwa ha motjha ona ho phethahatsa dikgothaletso tsa Khomishene ya Dipatlisiso hodima Taolo Le Puso ya Lekgetho ka SARS (Khomishene ya Nugent) e ileng ya fumana hore ho bile le ho hloleha ho hoholo ha botshepehi le ba puso ho SARS tlasa bodisa ba Khomishenara ya mehleng ya SARS, Mong. Tom Moyane. Tlalehong ya yona ya ho qetela, Khomishene ya Nugent e kgothaleditse hore SARS e lekole kgonahalo ya ditlhapiso ho basebetsi ba yona ba jwale le ba mehleng, ao ho sa hlokahaleng hore a be mofuteng wa tijelete, ba ileng ba angwa hampe ke diketso tse ileng tsa etswa ke SARS ka lebaka la sena, tseo hara tsona di akgang ka hare ditlaleho tsa Sikhakhane le KPMG.

Ka nako ya ho kgethwa ha hae ka Motsheanong 2019, Khomishenara Kieswetter o fumane boemo ba SARS bo le bobele ho feta tse neng di se di boletse tlalehong ya Khomishene ya Nugent. O ile a phethahatsa letoto la mehato ho tlasa botsitso basebetsing, ho kgutlisa moya wa basebetsi le ho theha botjha botshepehi mokgatlong.

Mehato e ile ya phethahatswa e akaretsa tsena:

- Letsholo la ho mamelwa ka tsela e kgathallang ha basebetsi ka sepheo sa ho ba neha monyetla wa ho arolelana le ho hetla morao ka seo ba bileng ka hara sona, le ho busetswa ditulong ha basebetsi bao ho neng ho thwe 'ha ba sa hlokeha', kapa ho fuwa mesebetsi e meng e nang le molemo mmoho le ho hirwa hape ha basebetsi ba ileng ba tsamaya SARS pakeng tsa 2014 le 2018.

- Tekolo ya diphuputso tsa ka ntle le ka hare, diketso tsa kgalemo le tse ding tse amang le tsa tshebetso tseo ka mohlomong di neng di sa hlokahale, di ile tsa etswa mme ditaba tsena tsohle tsa phethelwa.
- Ho phethahatswa ha motjha wa ditlhapiso bakeng sa basebetsi ba jwale bao mesebetsi/maemo a bona mona SARS a ileng a ameha hampe le ho phethahatswa ha letoto la mehato ya tokiso, e neng e akaretsa thuso ka ho thojwa maikutlo moo ho neng ho hlokeha, thuso ya ho tswela pele ka dithuto tsa maemo a phahameng, ho romelwa ho ya sebetsa Ofising ya Moemedi wa Molao wa Mmuso, tefo ya ditjeo tsa molao le tsa kalafo.

Khomishenara Kieswetter, boemong ba SARS, o itse: *“Ke ananela tshenyo e kgolo le bohloko bo bakilweng ke mokgatlo ho basebetsi ba rona ba jwale. Ka boikokobetso ke tshepa hore ka ho phethelwa ha motjha ona, batho ka bomong ba amehileng mmoho le malapa a bona ba tla ananela ho phethelwa ha taba ena mme ba tswele pele ka maeto a bona a ho fihella ho fola le hore dintho di kgutlele madulong. Ke leboha e mong le e mong wa bona ka boikitlaetso ba bona ho SARS le ho seo SARS e se emetseng. Ke thoholetsa mamello ya bona ya ho dula le SARS tlasa boemo bo neng bo le thata le kabelo ya bona ya ho aha SARS e bohlale ya sekwalejwa le eo botshepehi ba yona bo sa belaelweng, e tlang ho hlonphuwa le ho tlotlwa ke bohle.*

“Ka ha ba bang ba basebetsi ba jwale ba ne ba anngwe hampe ke diphuputso tsa Sikhakhane le KPMG, SARS e ananela hore diphuputso ka bobedi tsa Sikhakhane le KPMG mmoho le diphetho tsa tsona le dikgothaletso di ne di le phoso haholo, mme SARS e se e hlakisitse le ho toboketsa hape hore e keke ya di sebedisetsa eng kapa eng hape. SARS e ananela hore ditlaleho tsena di ne di sa lokela hore di ka be di sebedisitswe jwalo ka motheo wa diketso dife kapa dife tse nkuweng kgahlano le bahlanka ba bang ba SARS.”

“Molaetsa o mong ho basebetsi ba rona”, ho rialo Khomishenara Kieswetter: “Bongata ba lona le ntse le le bannyane mme le tla ba le kabelo e utlwahalng mona SARS, mme ke batla ho le kgothaletsa hore ka nako ena moo re ntseng re lebala tsena tse mpe tse etsahetseng pejana, lona le dule le na le moya o morolo, o ahang. Ke le lakaletsa nako e molemo tshebetso ya lona mona.”

SARS e bile e fane ka kopo ya tshwarelo ya praevele ho basebetsi ba anngweng ke sena ka bonngwe ba bona mmoho le ho malapa a bona ka mathata le bohloko boo ba bileng le bona pakeng tsa 2014 le 2018 le nakong e nngwe e telele ka mora moo.

Ho fumana lesedi le fetang lena, ikopanye le SarsMedia@sars.gov.za